

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΑΣ
ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ
ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ
ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ
Δ/ΝΣΗ ΣΧΕΣΕΩΝ ΚΡΑΤΟΥΣ- ΠΟΛΙΤΗ
ΤΜΗΜΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΠΟΛΙΤΩΝ

Ταχ.Δνση: Βασ. Σοφίας 15
Ταχ.Κώδ.: 106 74, Αθήνα
Πληροφορίες: Σοφία Παπαδάκη
Τηλ.: 213-1313115
Φαξ : 210-3389147

Αθήνα, 6 Μαΐου 2009.
Αρ. Πρωτ.
ΔΙΣΚΠΟ /Φ.18/οικ.11853

ΠΡΟΣ:
Όπως ο Πίνακας Αποδεκτών

ΘΕΜΑ: «Εκπροσώπηση των πολιτών στις Διοικητικές Αρχές από δικηγόρους»

Το Υπουργείο Εσωτερικών, με έναυσμα την υποβολή επιστολής από το Δικηγορικό Σύλλογο Θεσσαλονίκης, σχετικά με την περίπτωση που προσέρχεται σε μία διοικητική αρχή ή ΚΕΤΠ δικηγόρος προκειμένου να υποβάλει αίτηση ή να παραλάβει τελική διοικητική πράξη για λογαριασμό του εντολέα του και προκειμένου να άρει τις όποιες αμφισβητήσεις ώστε να εφαρμόζεται η κείμενη νομοθεσία κατά ενιαίο και ομοιόμορφο τρόπο από όλη τη Διοίκηση, θέτει υπόψη σας τα ακόλουθα:

Σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 3 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας (ν. 2690/99, ΦΕΚ 45/Α'), «Αίτηση του ενδιαφερομένου για την έκδοση διοικητικής πράξης απαιτείται όταν το προβλέπουν οι σχετικές διατάξεις».

Εξάλλου, σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 4 του ίδιου νόμου όπως αντικαταστάθηκαν με αυτές της παραγράφου 1 του άρθρου 6 του ν. 3242/2004 (ΦΕΚ 102/Α'), «Οι δημόσιες υπηρεσίες, οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης και τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, όταν υποβάλλονται αιτήσεις, οφείλουν να διεκπεραιώνουν τις υποθέσεις των ενδιαφερομένων και να αποφαινούνται για τα αιτήματά τους...».

Μέχρι σήμερα έχει γίνει δεκτό ότι οι παραπάνω διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 3 του ν. 2690/99 σε συνδυασμό με τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 4 του ίδιου νόμου, όπως αντικαταστάθηκαν με αυτές της παραγράφου 1 του άρθρου 6 του ν. 3242/2004, για την περίπτωση που ο ίδιος ο ενδιαφερόμενος δεν μπορεί να προσέλθει αυτοπροσώπως ενώπιον των διοικητικών αρχών για να υποβάλει αίτηση ή να παραλάβει την τελική διοικητική πράξη, επιτρέπουν την υποβολή αιτήσεων πολιτών προς τη διοίκηση από τρίτα πρόσωπα, μόνο εφόσον αυτά προσκομίζουν τη νόμιμη γι' αυτό εξουσιοδότηση, η οποία μάλιστα πρέπει να φέρει και τη βεβαίωση του γνησίου της υπογραφής του εξουσιοδοτούντος.

Τα ανωτέρω δεν ισχύουν στην περίπτωση που αντί του ενδιαφερομένου πολίτη και για λογαριασμό του, προσέρχεται στην υπηρεσία για να υποβάλει αίτηση ή να παραλάβει την τελική διοικητική πράξη, πληρεξούσιος δικηγόρος, αφού ως εξουσιοδότηση προς το πρόσωπο του τελευταίου ισχύει και αρκεί η νόμιμη προφορική εντολή που του δίδεται σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του Ν. Δ. 3026/1954 (Κώδικας περί Δικηγόρων-ΦΕΚ 235/Α').

Ως εκ τούτου, οι δικηγόροι δεν θεωρούνται τρίτα πρόσωπα όταν εκπροσωπούν τους εντολείς τους και δικαιούνται να παραλαμβάνουν έγγραφα διοικητικών υπηρεσιών χωρίς έγγραφη εξουσιοδότηση ή πληρεξούσιο.

Ειδικότερα, σε περίπτωση κατά την οποία η υποβολή της αίτησης γίνεται από δικηγόρο, ο οποίος υπογράφει την αίτηση για λογαριασμό του πελάτη του, αυτός παραλαμβάνει και την τελική πράξη χωρίς άλλη διαδικασία ή απαίτηση. Το ίδιο ισχύει και για την παρακολούθηση της πορείας της αίτησης που έχει υποβληθεί από δικηγόρο. Εάν η αίτηση έχει ήδη υποβληθεί από τον ενδιαφερόμενο ή τρίτο και προσέρχεται δικηγόρος για την παρακολούθηση αυτής ή την παραλαβή της τελικής διοικητικής πράξης, τότε του ζητείται να δηλώσει επί τόπου την πληρεξουσιότητά του, το ονοματεπώνυμό του, τη διεύθυνση και τον Αριθμό Μητρώου του Δικηγορικού Συλλόγου στον οποίο ανήκει.

Κατόπιν των ανωτέρω, παρακαλούνται, οι Διευθύνσεις Διοικητικού των Υπουργείων να γνωστοποιήσουν την εγκύκλιο αυτή στους φορείς του δημοσίου τομέα που εποπτεύουν και οι Διευθύνσεις Διοίκησης των Περιφερειών στους ΟΤΑ α' και β' βαθμού της περιοχής ευθύνης τους, αντίστοιχα.

Τέλος, επισημαίνεται η υποχρέωση των Διοικητικών Αρχών για την πιστή εφαρμογή της εν λόγω εγκυκλίου, δεδομένου ότι κοινός στόχος όλων των δημοσίων υπηρεσιών είναι η ταχύτερη και αποτελεσματικότερη εξυπηρέτηση των πολιτών και των επιχειρήσεων.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΠΟΔΕΚΤΕΣ ΓΙΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑ:

(με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο)

1. Όλα τα Υπουργεία
    - Δ/νσεις Διοικητικού
  2. Όλες οι Γενικές και Ειδικές Γραμματείες
    - Δ/νσεις Διοικητικού
  3. Όλες οι Περιφέρειες της Χώρας
    - Δ/νσεις Διοικητικού
  4. Όλες οι Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις της Χώρας
    - Δ/νσεις Διοικητικού
  5. Όλες οι Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές
  6. Όλα τα Κέντρα Εξυπηρέτησης Πολιτών της Χώρας
  7. Δικηγορικός Σύλλογος Θεσσαλονίκης
    - Υπόψη Προέδρου, κ. Μανόλη Λαμτζίδα
- Δικαστικό Μέγαρο, 26^{ης} Οκτωβρίου 3,
Τ.Κ. 546 26, Θεσσαλονίκη.

ΑΠΟΔΕΚΤΕΣ ΓΙΑ ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ (με e-mail):

1. Πολιτικά Γραφεία κ.κ. Υπουργών
2. Πολιτικά Γραφεία κ.κ. Υφυπουργών
3. Γραφεία κ.κ. Γενικών Γραμματέων
4. Γραφεία κ.κ. Ειδικών Γραμματέων
5. Γραφεία κ.κ. Γενικών Γραμματέων Περιφερειών
6. Γραφεία κ.κ. Νομαρχών

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΔΙΑΝΟΜΗ: (με e-mail)

1. Πολιτικό Γραφείο κ. Υπουργού
(σχετ. Γρ. Υπ. 4020/5-11-2008)
2. Πολιτικό Γραφείο κ. Υφυπουργού
3. Γραφείο κ. Γενικού Γραμματέα
4. Γραφεία κ.κ. Γεν. Διευθυντ(ρι)ών
5. Γραφεία κ.κ. Διευθυντ(ρι)ών
6. Διεύθυνση Ηλεκτρονικής Επεξεργασίας Στοιχείων.

(αποστολή με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο στη διεύθυνση papanikg@ypes.gov.gr με την παράκληση για τη δημοσίευση του παρόντος στην ιστοσελίδα της Υπηρεσίας μας στη διαδρομή Δημόσια Διοίκηση/Σχέσεις Κράτους-Πολίτη)